

Разработване на проект на Национален план за възстановяване и устойчивост

На 30 октомври бе публикуван проект на Национален план за възстановяване и устойчивост, изготвен от нарочна работна група под ръководството на заместник-министър председателя. В хода на обществено обсъждане всички заинтересовани страни имаха възможност да отправят своите бележки и предложения за промени относно обхвата на документа и неговото съдържание. Процесът на съгласуване включваше серия от публични събития, в рамките на които бяха представени и дискутирани отделните стълбове на Плана (Иновативна България, Зелена България, Свързана България и Справедлива България). Организиран бяха и обсъждания с представители на социално-икономическите партньори, както и редица секторни дискусии по всеки от 12-те компонента на Плана (Образование и умения, Научни изследвания и иновации, Интелигентна индустрия, Кръгова и нисковъглеродна икономика, Чист въздух и биоразнообразие, Устойчиво селско стопанство, Цифрова свързаност, Транспортна свързаност, Местно развитие, Бизнес среда, Социално включване и Здравеопазване). В хода на консултациите бяха получени над 90 официални становища на работодателски организации, синдикални сдружения, представители на местната власт, неправителствени организации и т.н.

Паралелно с процеса на обществено обсъждане бяха стартирани работни консултации със службите на Европейската комисия (ЕК). Предмет на дискусия с европейските ни партньори бяха както намеренията на правителството по отношение на обхвата и съдържанието на Националния план за възстановяване и устойчивост, така и изчистването на някои все още неясни моменти относно структурирането на процесите, свързани с програмирането и управление на изпълнението на националните планове за възстановяване и устойчивост на държавите членки, предвид все още неприключилата работа по институционализирането на правната рамка на европейско ниво – проект на Регламент за Механизма за възстановяване и устойчивост. Поради неформалния характер на консултациите със службите на ЕК, формална и обвързваща оценка от страна на Комисията по първия проект на Национален план за възстановяване и устойчивост не е изпратена/получавана. За около месец – от 9 декември 2020 г. до 15 януари 2021 г. са проведени 9 технически срещи с ЕК, от които 2 общи, 5 секторни (здравеопазване, култура, транспорт, енергетика, земеделие), както и 2 процедурни (относно подход за определяне на ключовите етапи/цели, бюджетиране, принцип за „непричиняване на значителни вреди“, финансови аспекти).

Настоящата втора разширена версия на Националния план за възстановяване и устойчивост надгражда първоначалния документ, като отразява получените в хода на обществени консултации и дискусии със службите на ЕК коментари и предложения. Работата по разработването на документа все още не приключила и проектът следва да бъде разглеждан като междинна стъпка в процеса на подготовката на стратегическия документ. Правителството остава твърдо в намеренията си да приключи процеса по разработването на Националния план за възстановяване и устойчивост и да изпрати окончателна версия на документа на ЕК преди изтичането на крайния за това срок (според изискванията на проекта на Регламент за Механизма за възстановяване и устойчивост, срокът е 30 април 2021 г.). В никакъв случай обаче няма да бъде допуснато

този стремеж за по-ранно изпращане да е за сметка на компромис с качеството на документа.

Основни промени в разширената версия на Национален план за възстановяване и устойчивост

Основните промени в разширената версия 2.0 на проекта на Национален план за възстановяване и устойчивост могат да бъдат сведени до:

- Засилване на частта на Плана, предвиждаща предоставяне на **подкрепа за развитието на МСП**.

Обособен е нов елемент – Програма за икономическа трансформация, мобилизираща значителен ресурс (900 млн. лв. за сметка на Механизма за възстановяване и устойчивост и допълващо частно съфинансиране на стойност 828 млн. лв.). Програмата, състояща се от три фонда („Технологична модернизация“, „Зелен преход“ и „Дигитализация“), предвижда предоставяне на целева подкрепа на българските малки и средни предприятия в основните проблемни области, които забавят трансформацията към цифрова, нисковъглеродна и ресурсно ефективна икономика. Освен инструмент за насърчаване на икономическата трансформация, своевременното изпълнение на програмата ще е и катализатор на икономическото възстановяване на българските предприятия от негативните последици от икономическата криза, породена от COVID-19 пандемията.

Промяната е мотивирана от множество получени коментари от представители на работодателските организации, сдружения на бизнеса, както и от изследователските организации.

- Включване на нарочен елемент в Плана, насочен към **изграждане на основни цифрови умения в работната сила**.

Проектът „Национална програма за обучение на възрастни“ е надграден, като е обособен нов компонент, предвиждащ мащабна ваучерна програма за обучения за придобиване и валидиране на базови цифрови умения и компетенции от работната сила в съответствие с новите потребности на пазара на труда и навлизането на цифровите технологии в социално-икономическите процеси. Компонентът е с предвиден ресурс от 192 млн. лв. Обученията ще бъдат безвъзмездни и общодостъпни. С интервенцията се цели адресиране на съществуващия проблем с изключително ниските нива на базови цифрови умения и компетенции в национален план, което е възпиращ фактор в процеса на икономическа трансформация и заплахата за т.нар. „цифрово изключване“.

Промяната адресира получени коментари от представители на неправителствения сектор, изследователските организации, сдруженията на работниците и др.

- Преструктуриране на частта на Плана, предвиждаща предоставяне на **подкрепа за преход към нисковъглеродна икономика**.

Фокусът върху мерките за повишаване на енергийната ефективност на домакинствата, публичния и частния сектор е запазен, предвид значителната енергийна интензивност на икономиката, но част от ресурса

е насочена към не по-малко значимо предизвикателство в процеса на декарбонизацията на икономиката – разширяване на възможностите за чисто производство на енергия и създаване на предпоставки за изграждане на водородна икономика. В обхвата на Плана е включен мащабен проект за изграждане и въвеждане в експлоатация на инфраструктура за пренос на водород и нисковъглеродни газообразни горива, както и значително по-скромна схема за подпомагане на пилотни проекти за производство на зелен водород и биогаз. Общата стойност на заделения по Плана ресурс за реализация на новите енергийни проекти е от порядъка на 300 млн. лв., но заедно с частните инвестиции, очаквани да бъдат мобилизирани по проектите, сумата надхвърля половин милиард лева.

Промяната е в отговор на редица получени предложения от представители на неправителствения сектор, ангажиран с въпросите на околната среда, браншови организации на производителите и търговците на енергия, изследователските организации, ЕК, и др.

- В допълнение към предвидените инвестиции за декарбонизация на икономиката, **значително са засилени реформаторските намерения** в тази област.

Включен е ангажимент за конкретни реформаторски усилия за: (i) разширяване на възможностите за реализиране на мерки и проекти за повишаване на енергийната ефективност; (ii) намаляване на административната тежест за бизнеса и домакинствата, съпровождаща процеса на реновирането при предприемане на мерки за повишаване на енергийната ефективност; (iii) трайно решаване на проблема, свързан с подкрепа на финансирането на проекти за повишаването на енергийна ефективност на енергийно уязвимите домакинства; (iv) подпомагане на производителите на енергия от възобновяеми източници; (v) подобряване на условията за разгръщане на потенциала на водородната икономика. Фокусът на реформаторските усилия е адресиране на Специфичните препоръки на Съвета в областта на чистото производство на енергия, както и посрещане на предизвикателствата, свързани с амбициозните цели на Зелената сделка.

Промяната е мотивирана от получени предложения от представители на неправителствения сектор, ангажиран с въпросите на околната среда, браншови организации на производителите и търговците на енергия, ЕК, и др.

- Включване на темата „**устойчива градска мобилност**“ в обхвата на Плана.

В обхвата на Плана е добавен елемент, свързан с устойчивата градска мобилност. Предложени са два проекта, касаещи разширение на мрежата на метрото в гр. София и пилотна схема, подкрепяща обновяването на подвижния състав за обществения транспорт „Зелена мобилност“. Общата стойност на заделения по Плана ресурс за реализация на тези проекти е почти 500 млн. лв., като заедно с частните инвестиции,

очаквани да бъдат мобилизирани по проектите, сумата достига 0.9 млрд. лв.

Промяната адресира получени становища от представители на местната власт, браншови сдружения на превозвачите, ЕК, както и на неправителствения сектор, ангажиран с въпросите на околната среда.

- Включване на темата „**пътна безопасност**“ в обхвата на Плана.
В рамките на приоритет „Транспортна свързаност“ е добавен аспектът, свързан с безопасността на движение по пътищата. За преодоляване на структурното предизвикателство, свързано с пътната безопасност и високото ниво на пътнотранспортния травматизъм, е включено инвестиционно намерение, придружено от реформаторско усилие. Инвестицията е на стойност 12 млн. лв.

Промяната е породена от получени коментари от ЕК.

- Разширяване на обхвата на предвидените интервенции в областта на **здравеопазването**.

В обхвата на Плана е включен нов проект, предвиждащ изграждане на национален регистър (база данни) за превенция и проследяване на онкологични заболявания, анализ и превенция на рисковите фактори и включване на България към общоевропейски център за борба с рака. Интервенцията е от стратегическо значение, т.к. онкологичните заболявания са втората по значимост причина за смърт в страната, формираща 16% от общия брой смъртни случаи (2019 г.). Създаването на регистъра ще позволи проследяване на здравния статус на всички граждани по отношение на онкологичните заболявания и ще подпомогне в огромна степен здравните власти в страната за подготовка и прилагане на правилните политики за ранно откриване на болестта, осигуряване на качествено лечение и грижа за болните и техните семейства. Проектът е на обща стойност 4 млн. лв.

В допълнение, значително са засилени реформаторските намерения в сектора на здравеопазването. Включен е ангажимент за конкретни реформаторски усилия за: (i) актуализиране на стратегическата рамка на сектора; (ii) разгръщане на електронното здравеопазване; (iii) преодоляване на недостига на медицински специалисти.

Промените са провокирани от получени коментари и предложения от представители на неправителствения сектор, ЕК, и др.

- Включване на елемент, свързан с **цифровизацията на строителния сектор**.

В обхвата на Плана е добавено реформаторско усилие за цифровизация на строителния сектор. Предвидено е да бъде изготвена дългосрочна национална стратегия за въвеждане на строително информационното моделиране при проектирането, изпълнението и поддържането на строежите, както и пътна карта за изпълнението на дългосрочната стратегия. Като подкрепящи тези реформаторски усилия в Плана са включени два инвестиционни проекта: (i) за изграждане административен капацитет и структуриране на национална цифрова платформа за строителството; (ii) създаване на единна информационна

система като платформа за предоставяне на електронни административни услуги по устройство на територията и разрешаване на строителството. Добавените нови елементи са на обща стойност 11.5 млн. лв.